

Dr Milivoje Došenović:
NOVA GAJDOBRA – U RAVNICI BAČKE
(romansijerska monografija)
(15. elektronsko izdanje, 2021)

Na osnovu autentične priče Milice Vojičić Došenović, koju je ispričala u svojoj 93. godini, svome sinu i autoru ove knjige, 2. marta 2014. godine.

PUT MOJE MAJKE – U NOVI ZAVIČAJ

Sunčanog mjeseca aprila 1946. godine, krenuli smo iz sela Klobuci, pješke ka Lastvi. Pokrenuše se i žitelji komšijskih sela: Vučje, Orahovac i Arandjelovo...

Kada smo stigli u Lastvu, smjestili smo se po kućama, a uveče je bila organizovana priredba u osnovnoj školi, koja je važila za jednu od najvećih škola u tom dijelu istočne Hercegovine. Poslije priredbe prenoćili smo u lastvanskim kućama, a ujutru na voz, koji je čekao u Lastvi. Mali “ćiro” sa kolonistima – krenuo je put Trebinja, a na trebinjskoj željezničkoj stanici, na kolosjeku je bio postavljen drugi (teretni) voz sa stočnim vagonima u koji ćemo se “ukrcati”.

Ono što ponesošmo od ruva na sebi, uz neko ćebence i nešto hrane – bejaše sve što smo imali za duga puta. Sa piskom voza pojavio se i suze u očima, posmatrajući kako iza nas ostaje stari zavičaj, pored kojeg je rijeka Trebišnjica vijugala, i kao tada baš najljepša u svom zelenilu i bistrim talasima.

Naš voz je išao samo noću, jer su pruge bile prezauzete, a danju bi se odmarali uz pragove pruge, uz vagone ili u pokrivenim stočnim vagonima. Sprovodnici voza tada su bili moj brat Radovan Vojičić i Milan Ratković, rodnom iz Zubaca.

Dugo smo putovali dok nijesmo došli na teritoriju Bosne, i tad smo imali i kolektivno kupanje u Bosanskom Brodu. Posuše nas i nekakvijem praškom protiv šuge, ušiju i vašaka.

Potom je voz tutnjao Sremom, da bi stigao u naselje Jugovićevo kod Novog Sada, a uveče voz je stigao u Gajdobru (Staru) u ravnici Bačke. Od Gajdobre, pa do Nove Gajdobre prevezeni smo kolskim zapregama “Uprave dobara”, koja se nalazila u selu Nova Gajdobra.

Raspored po kućama Nove Gajdobre bio je haotičan i neplanski, jer se nije vodilo računa o broju novoprispjelih članova domaćinstva. Opštu zbrku je izazvalo i pripajanje novih kolonista sa nekima koji su se neplanski uselili u novogajdobranske kuće, da bi se za kraće od dva mjeseca skoro svi takvi odselini u selo Feketić kod Malog Idoša, ali i dalje je bilo mnogo novogajdobranskih kuća u kojima su živjela višečlana domaćinstva.

U kućama Nove Gajdobre zatekli smo neke švapske šifonjere i krevete, poneku perjanu dunju i jastuk, da bi država ubrzo počela dodjeljivati po domaćinstvu: jednu kravu, jednu junicu i po jednu ovcu, odnosno domaćinstvo je dobijalo 1/3 krave, ovce i junice, ali bi novi kolonisti-mještani jedni druge isplaćivali, pa bi neki

postajali vlasnici cijele krave, junice ili ovce... Zatim smo dobijali jednu polovinu svinje, jedan džak brašna, zatim su stigle “tačkice”...

Dijeljenje zemlje porodicama: jedno jutro i 600 hvati po članu domaćinstva, npr. 7 članova je dobijalo oko 9 jutara zemlje. U novom zavičaju, obrada oranica, sjetva, kosidba itd., sve bejaše zajedničko, jer je zemlja, iako je (ko bajagi) pripadala kolonistima, još uvijek (zapravo)* bila u vlasti zemljoradničke zadruge ili “Uprave dobara”, da bi izlaskom iz seoske zadruge ljudi počeli osamostaljivanje kao novi zemljoposjednici. Ipak, jedan dio žitelja i dalje je ostao u okviru zadruge.

“Uprava dobara” je davala kolonistima na kraju godine “Trudobrane” ili dnevnicu, ali umjesto novca (kojeg tada nije bilo), dobijali su određenu količinu žita, kukuruza itd., s tim što je rod bio kržljiv zbog lošijeg prihranjivanja njiva.

Život je išao svojim tokom, pa je vremenom selo bilo popunjeno konjima, kravama, ovcama, tako da su se pašnjaci iza sela bijelili od brojnih stada, koja su čuvali određeni mlađi čobani iz sela.

Zatim je formirana nekakva “komisija” u selu, koja je imala zadatak da ide od kuće do kuće i da uzima višak “luksuznijeg” švapskog pokućstva, da bi raspodjelom bila napravljena nekakva uravnilovka, odnosno da se podijeli donacijama iz čjih kuća su Švabe uspjele sa sobom odnijeti veći dio pokućstva. Iz domaćinstva Vojičić, kome sam ja (Milica) pripadala, odneta je njemačka šivaća mašina, a ostavljen nam je jedan golemi dotrajali kazan, koji je bio izgoreo i šupalj sa strane, a ostaviše nam i stari švapski otoman...

U našem novom zavičaju u ravnici Bačke, očekivali smo neku vedrinu i dolazak ljepših dana, ali mnoga domaćinstva su počeli prekrivati oblaci tuge, jer sa omladinom u Novu Gajdobru nisu sa njima došli i najstariji članovi familija: majke, očevi, dedovi i babe, koji nipošto nisu htjeli da napuste svoja vijekovna ognjišta i vrleti kršne Hercegovine. Golema ljubav prema našem Trebinjskom polju – bejaše im velika, tada mnogo veća i od švapskih kuća banatskih sela: Sečnja, Kleka, Ravnog Topolovca, kao i kuća iz sela jugozapadne Bačke: Alekse Šantića (kod Sombora) ili Nove Gajdobre i Gajdobre (Stare) u Južnobačkom okrugu.

Ipak, uoči jake zime i Arandjelovdana, mnogi starci, sa suznim očima, nekako prihvatit će napuštanje svojih rodnih kuća oko Trebinja Gacka, Lastve i Bileća, da bi pružili ljubav i podršku svojim najmilijima, pa dođoše kod njih u Novu Gajdobru, gdje su zauvijek i ostali...

Priča Milice Vojičić Došenović, 2014.
Dr Milivoje Došenović, autor ove knjige
na osnovu kazivanja njegove majke Milice

---

* Napomena: Ispovest (priča) majke Milice, autora knjige: “Nova Gajdobra – u ravnici Bačke” dr Milivoja Došenovića, književnika – potpuno je autentična. Dr Milivoje Došenović je izvršio lekturu i korekturu teksta, sa minimalnim ispravkama nekih reči, da bi ih čitaoci jasnije razumeli. Svi događaji, vreme i ljudi su autentični, a priča je napisana u srpskoj ijekavici.